

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 3ης Δεκεμβρίου 2014*

«Προδικαστική παραπομπή — Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών — Άρθρα 56 ΣΛΕΕ και 57 ΣΛΕΕ — Οδηγία 96/71/ΕΚ — Άρθρο 3, παράγραφοι 1 και 10 — Οδηγία 2006/123/ΕΚ — Άρθρο 19 — Εθνική ρύθμιση επιβάλλουσα στο πρόσωπο στο οποίο απασχολούνται αποσπασμένοι μισθωτοί ή ασκούμενοι την υποχρέωση να δηλώσει εκείνους που δεν μπορούν να προσκομίσουν την απόδειξη παραλαβής της δηλώσεως στην οποία έπρεπε να προβεί, στο κράτος μέλος υποδοχής, ο εγκατεστημένος σε άλλο κράτος μέλος εργοδότης τους — Ποινική κύρωση»

Στην υπόθεση C-315/13,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το rechtbank van eerste aanleg te Mechelen (Βέλγιο) με απόφαση της 28ης Νοεμβρίου 2012, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 7 Ιουνίου 2013, στο πλαίσιο της ποινικής δίκης κατά

Edgard Jan De Clercq,

Emiel Amede Rosa De Clercq,

Nancy Genevieve Wilhelmina Rottiers,

Ermelinda Jozef Martha Tampère,

Thermotec NV,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους Μ. Pešič, πρόεδρο τμήματος, Α. Ó Caoimh, C. Toader, E. Jarašiūnas (εισηγητή) και C. G. Fernlund, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: J. Kokott,

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- οι De Clercq και η N. Rottiers, εκπροσωπούμενοι από τον S. Bouzoumita, advocaat,
- η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις L. Van den Broeck και M. Jacobs, επικουρούμενες από τους S. Rodrigues και I. Majumdar, avocats,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

- η Δανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον C. Thorning και την M. Wolff,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους R. Coesme και D. Colas,
- η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον G. Hesse,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους F. Wilman και J. Enegren καθώς και από την E. Τσερέπα-Lacombe,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 56 ΣΛΕΕ και 57 ΣΛΕΕ, του άρθρου 3, παράγραφοι 1 και 10, της οδηγίας 96/71/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 1996, σχετικά με την απόσπαση εργαζομένων στο πλαίσιο παροχής υπηρεσιών (ΕΕ 1997, L 18, σ. 1), και του άρθρου 19 της οδηγίας 2006/123/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τις υπηρεσίες στην εσωτερική αγορά (ΕΕ L 376, σ. 36).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ποινικής διώξεως η οποία ασκήθηκε κατά, αφενός, των De Clercq καθώς και των Rottiers και Tampère, Βέλγων υπηκόων, και, αφετέρου, της Thermotec NV, εταιρίας του βελγικού δικαίου (στο εξής, από κοινού: κατηγορούμενοι), διότι μεταξύ άλλων είχαν αθετήσει, επανειλημμένως, κατά την περίοδο από 1ης Απριλίου 2007 έως και τις 18 Νοεμβρίου 2008, την επιβαλλόμενη από την εθνική νομοθεσία υποχρέωση δηλώσεως των αποσπασμένων μισθωτών.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 96/71

- 3 Το άρθρο 1 της οδηγίας 96/71, το οποίο επιγράφεται «Πεδίο εφαρμογής», ορίζει τα εξής:

«1. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στις εγκατεστημένες σε κράτος μέλος επιχειρήσεις οι οποίες, στο πλαίσιο διεθνικής παροχής υπηρεσιών, προβαίνουν σε απόσπαση εργαζομένων, σύμφωνα με την παράγραφο 3, στο έδαφος κράτους μέλους.

[...]

3. Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται όταν οι επιχειρήσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 λαμβάνουν ένα από τα ακόλουθα διεθνικά μέτρα:

- α) αποσπούν έναν εργαζόμενο, για λογαριασμό τους και υπό τη διεύθυνσή τους, στο έδαφος κράτους μέλους, στο πλαίσιο σύμβασης που συνάπτεται μεταξύ της επιχείρησης αποστολής και του παραλήπτη της παροχής υπηρεσιών που ασκεί τις δραστηριότητές του στο εν λόγω κράτος μέλος, εφόσον υφίσταται εργασιακή σχέση ανάμεσα στην επιχείρηση αποστολής και τον εργαζόμενο κατά τον χρόνο της απόσπασης

ή

β) αποσπούν έναν εργαζόμενο, στο έδαφος κράτους μέλους, σε εγκατάσταση ή σε επιχείρηση του ομίλου, εφόσον υφίσταται εργασιακή σχέση ανάμεσα στην επιχείρηση αποστολής και τον εργαζόμενο κατά τον χρόνο της απόσπασης

[...]»

4 Το άρθρο 3 της οδηγίας 96/71, το οποίο επιγράφεται «Όροι εργασίας και απασχόλησης», ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη φροντίζουν ώστε, ανεξάρτητα από το δίκαιο που διέπει τη σχέση εργασίας, οι επιχειρήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, να εγγυώνται στους εργαζόμενους που είναι αποσπασμένοι στο έδαφός τους, τους όρους εργασίας και απασχόλησης σχετικά με τα θέματα που αναφέρονται κατωτέρω, οι οποίοι, στο κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου εκτελείται η εργασία, καθορίζονται από:

— νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις

ή/και

— συλλογικές συμβάσεις ή διαιτητικές αποφάσεις οι οποίες έχουν αναγορευθεί σε κανόνες γενικής εφαρμογής κατά την έννοια της παραγράφου 8, εφόσον αφορούν τις δραστηριότητες που αναφέρονται στο παράρτημα [, δηλαδή όλες τις δραστηριότητες στον τομέα των οικοδομών με σκοπό την κατασκευή, την αποκατάσταση, την τακτική συντήρηση, τη μετατροπή ή την κατεδάφιση οικοδομών]:

α) μέγιστες περιόδους εργασίας και ελάχιστες περιόδους ανάπαυσης·

β) ελάχιστη διάρκεια ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών·

γ) ελάχιστα όρια μισθού, συμπεριλαμβανομένων των αποζημιώσεων υπερωριακής εργασίας· [...]

δ) όροι θέσης εργαζομένων στη διάθεση επιχειρήσεων, ιδίως από επιχειρήσεις προσωρινής απασχόλησης·

ε) υγεία, ασφάλεια και υγιεινή στην εργασία·

στ) προστατευτικά μέτρα σχετικά με τους όρους εργασίας και απασχόλησης των γυναικών σε κατάσταση εγκυμοσύνης ή λοχείας, των παιδιών και των νέων·

ζ) ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών και άλλες διατάξεις στον τομέα των μη διακρίσεων.

[...]

10. Η παρούσα οδηγία δεν εμποδίζει τα κράτη μέλη, τηρουμένων των διατάξεων της Συνθήκης, να επιβάλλουν, υπό ίσους όρους, στις εθνικές επιχειρήσεις και στις επιχειρήσεις άλλων κρατών:

— όρους εργασίας και απασχόλησης όσον αφορά θέματα πέραν αυτών που αναφέρονται στην παράγραφο 1, πρώτο εδάφιο, εφόσον πρόκειται για διατάξεις δημοσίας τάξεως,

— όρους εργασίας και απασχόλησης που καθορίζονται από τις συλλογικές συμβάσεις ή τις διαιτητικές αποφάσεις κατά την έννοια της παραγράφου 8 που αφορούν δραστηριότητες πέραν αυτών που αναφέρονται στο παράρτημα.»

- 5 Το άρθρο 5 της οδηγίας αυτής, το οποίο επιγράφεται «Μέτρα», έχει ως εξής:

«Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα σε περίπτωση μη τήρησης της παρούσας οδηγίας.

Φροντίζουν, ιδίως, ώστε οι εργαζόμενοι ή/και οι εκπρόσωποί τους να έχουν στη διάθεσή τους τις κατάλληλες διαδικασίες για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που προβλέπει η παρούσα οδηγία.»

Η οδηγία 2006/123

- 6 Το άρθρο 16 της οδηγίας 2006/123, το οποίο επιγράφεται «Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών», ορίζει στην παράγραφο του 2 τα εξής:

«Τα κράτη μέλη δεν μπορούν να περιορίζουν την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών σε πάροχο ο οποίος είναι εγκατεστημένος σε άλλο κράτος μέλος, επιβάλλοντας οποιαδήποτε από τις ακόλουθες απαιτήσεις:

[...]

ζ) περιορισμούς στην ελευθερία παροχής υπηρεσιών που ορίζονται στο άρθρο 19.»

- 7 Το άρθρο 19 της οδηγίας 2006/123, το οποίο περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο IV, τμήμα 2, της οδηγίας αυτής, περί των δικαιωμάτων των αποδεκτών υπηρεσιών στο πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας των υπηρεσιών, επιγράφεται «Περιορισμοί που απαγορεύονται». Το άρθρο αυτό προβλέπει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη δεν μπορούν να επιβάλλουν στους αποδέκτες απαιτήσεις οι οποίες περιορίζουν τη χρήση μιας υπηρεσίας που παρέχεται από φορέα εγκατεστημένο σε άλλο κράτος μέλος, ιδίως τις ακόλουθες απαιτήσεις:

α) την υποχρέωση εξασφάλισης άδειας από τις αρμόδιες αρχές ή την υποβολή δήλωσης σε αυτές·

[...]»

- 8 Κατά το άρθρο 44, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της ανωτέρω οδηγίας, τα κράτη μέλη όφειλαν να θέσουν σε ισχύ τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που απαιτούνταν για να συμμορφωθούν προς την οδηγία αυτή το αργότερο μέχρι τις 28 Δεκεμβρίου 2009.

Η βελγική νομοθεσία

Ο νόμος περί οικονομικού αναπροσανατολισμού της 4ης Αυγούστου 1978

- 9 Ο νόμος περί οικονομικού αναπροσανατολισμού της 4ης Αυγούστου 1978 (*Moniteur belge* της 17ης Αυγούστου 1978, σ. 9106) όριζε στο άρθρο 69 τα εξής:

«§ 1 Κάθε πρόσωπο στο οποίο ή για το οποίο απασχολούνται μισθωτοί τρίτων, οι οποίοι εξακολουθούν να υπάγονται στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης άλλου κράτους μέλους [...] από το Βέλγιο, πρέπει να δηλώσει, κατά την πρώτη ημέρα παρουσίας των μισθωτών αυτών, στην κοινωνική επιθεώρηση του Υπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας τα ονόματα αυτών που δεν είναι σε θέση να αποδείξουν την υπαγωγή τους στο σύστημα διά της προσκομίσεως του πιστοποιητικού αποσπάσεως, το οποίο προβλέπει το άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΟΚ) 574/72 του Συμβουλίου, της 21ης Μαρτίου 1972, περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 περί εφαρμογής των συστημάτων

κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς και τις οικογένειές τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας [ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 138], καθώς και το όνομα ή την επωνυμία και τη διεύθυνση των εργοδοτών τους.

[...]

§ 2 [...]

Οι ποινικές κυρώσεις των άρθρων 35 και 39 του [νόμου της 27ης Ιουνίου 1969, περί αναθεώρησης του νομοθετικού διατάγματος της 28ης Δεκεμβρίου 1944 για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων] επιβάλλονται στα πρόσωπα που δεν τηρούν τις επιταγές της § 1.»

- 10 Το ανωτέρω άρθρο 69 καταργήθηκε με το άρθρο 149 του προγραμματικού νόμου (I) της 27ης Δεκεμβρίου 2006 (*Moniteur belge* της 28ης Δεκεμβρίου 2006, σ. 75178, στο εξής: προγραμματικός νόμος).

Ο προγραμματικός νόμος

- 11 Το τμήμα 1 του κεφαλαίου VIII του τίτλου IV του προγραμματικού νόμου, το οποίο περιλαμβάνει τα άρθρα 137 και 138 του νόμου αυτού, ορίζει το πεδίο εφαρμογής του κεφαλαίου αυτού και προβλέπει διάφορους ορισμούς. Το άρθρο 137 του προγραμματικού νόμου ορίζει τα ακόλουθα:

«Για την εφαρμογή του παρόντος κεφαλαίου και των εκτελεστικών διαταγμάτων του, νοούνται ως:

- 1° μισθωτοί: τα πρόσωπα που παρέχουν μισθωτές υπηρεσίες έναντι αμοιβής και υπό την εποπτεία άλλου προσώπου·
- 2° αποσπασμένοι μισθωτοί: τα πρόσωπα του σημείου 1° τα οποία παρέχουν προσωρινώς ή εν μέρει μισθωτές υπηρεσίες στο Βέλγιο και τα οποία
 - a) εργάζονται συνήθως στο έδαφος ενός ή περισσοτέρων κρατών εκτός του Βελγίου,
 - b) προσλήφθηκαν σε άλλο κράτος από το Βέλγιο·
- 3° εργοδότες: τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που απασχολούν τους μισθωτούς του σημείου 2°·
- 4° ασκούμενοι: τα πρόσωπα που, στο πλαίσιο προγράμματος σπουδών ή επαγγελματικής κατάρτισης, πραγματοποιούν υποχρεωτική ή προαιρετική άσκηση για την απόκτηση διπλώματος ή πιστοποιητικού ή πρακτικής πείρας·
- 5° αποσπασμένοι ασκούμενοι: τα πρόσωπα του σημείου 4° που πραγματοποιούν στο βελγικό έδαφος άσκηση ή μερική άσκηση στο πλαίσιο αλλοδαπού προγράμματος σπουδών ή αλλοδαπής επαγγελματικής κατάρτισης·
- 6° ίδρυμα στο οποίο ο ασκούμενος πραγματοποιεί τις σπουδές ή την επαγγελματική του κατάρτιση: η επιχείρηση, το ιδιωτικό ή δημόσιο εκπαιδευτικό ίδρυμα ή κάθε άλλη οντότητα για την οποία πραγματοποιείται η άσκηση·

[...]»

12 Το άρθρο 138 του προγραμματικού νόμου ορίζει τα εξής:

«Το παρόν κεφάλαιο εφαρμόζεται:

- στους αποσπασμένους μισθωτούς και στους εργοδότες τους·
- στους αποσπασμένους ασκούμενους και, εφόσον συντρέχει περίπτωση, στα ιδρύματα στα οποία αυτοί πραγματοποιούν τις σπουδές ή την επαγγελματική τους κατάρτιση·

[...]

13 Το κεφάλαιο VIII του τίτλου IV του προγραμματικού νόμου επιγράφεται «Προηγούμενη δήλωση για τους αποσπασμένους μισθωτούς και αυτοαπασχολούμενους». Το κεφάλαιο αυτό, το οποίο τέθηκε σε ισχύ την 1η Απριλίου 2007, θεσπίζει σύστημα προηγούμενης δηλώσεως για τους αποσπασμένους μισθωτούς και αυτοαπασχολούμενους, το οποίο καλείται «σύστημα της δηλώσεως Limosa», η δε εν λόγω υποχρέωση προηγούμενης δηλώσεως εντάσσεται στο πλαίσιο ευρύτερου σχεδίου, το οποίο καλείται σύστημα «Limosa» από το ακρωνύμιο των λέξεων της φράσεως «Landenoverschrijdend Informatiesysteem ten behoeve van Migratieonderzoek bij de Sociale Administratie» (διασυνοριακό σύστημα πληροφοριών προς εξυπηρέτηση των δημόσιων υπηρεσιών κοινωνικών ασφαλίσεων στις έρευνές τους σχετικά με τους διακινούμενους εργαζομένους).

14 Το τμήμα 2 του εν λόγω κεφαλαίου VIII, το οποίο περιλαμβάνει τα άρθρα 139 έως 152 του προγραμματικού νόμου, επιγράφεται «Προηγούμενη δήλωση για τους αποσπασμένους μισθωτούς». Το άρθρο 139 του προγραμματικού νόμου, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης, όριζε τα εξής:

«Πριν από την απασχόληση μισθωτού ο οποίος έχει αποσπασθεί στο βελγικό έδαφος, ο εργοδότης ή ο προστηθείς ή εντολοδόχος του οφείλει να υποβάλει ηλεκτρονικώς στον εθνικό οργανισμό κοινωνικής ασφαλίσεως τη δήλωση του άρθρου 140, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο σχετικό βασιλικό διάταγμα.

Πριν από την έναρξη της πρακτικής ασκήσεώς του στο βελγικό έδαφος, ο αποσπασμένος αλλοδαπός ασκούμενος ή το ίδρυμα στο οποίο πραγματοποιεί τις σπουδές ή την επαγγελματική του κατάρτιση οφείλει να υποβάλει ηλεκτρονικώς στον εθνικό οργανισμό κοινωνικής ασφαλίσεως τη δήλωση του άρθρου 140, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο σχετικό βασιλικό διάταγμα.

[...]

Μετά την υποβολή της δηλώσεως των προηγούμενων εδαφίων, ο δηλών λαμβάνει απόδειξη παραλαβής [...].

[...]

15 Κατά το άρθρο 140 του προγραμματικού νόμου, «[ο]ι ομάδες των στοιχείων που πρέπει να περιλαμβάνονται στην προηγούμενη δήλωση του άρθρου 139 καθορίζονται με βασιλικό διάταγμα» και «[ο] εθνικός οργανισμός κοινωνικής ασφαλίσεως καθορίζει το περιεχόμενο αυτών των ομάδων στοιχείων».

16 Το άρθρο 141 του προγραμματικού νόμου, το οποίο περιλαμβάνεται στην υποενότητα 2 του τμήματος 2 του κεφαλαίου VIII του τίτλου IV του προγραμματικού νόμου, περί της υποχρεώσεως των τελικών χρηστών ή των εντολέων των αποσπασμένων μισθωτών, ορίζει τα εξής:

«Κάθε πρόσωπο στο οποίο ή για το οποίο απασχολούνται, ευθέως ή μέσω υπεργολαβίας, πρόσωπα τα οποία αφορά το άρθρο 137, 2° και 5°, οφείλει να δηλώσει ηλεκτρονικώς, πριν από την έναρξη της απασχολήσεως των προσώπων αυτών, στον εθνικό οργανισμό κοινωνικής ασφαλίσεως, σύμφωνα με τα

οριζόμενα στο σχετικό βασιλικό διάταγμα, τα στοιχεία ταυτοποίησης των προσώπων που δεν είναι σε θέση να προσκομίσουν την απόδειξη παραλαβής η οποία χορηγείται σύμφωνα με το άρθρο 139, τέταρτο εδάφιο, του παρόντος κεφαλαίου.

Μετά την υποβολή της δηλώσεως του προηγούμενου εδαφίου, ο δηλών λαμβάνει απόδειξη παραλαβής [...].

[...]»

- 17 Στο τμήμα 4 του εν λόγω κεφαλαίου VIII, το οποίο επιγράφεται «Εποπτεία και κυρώσεις», το άρθρο 157 του προγραμματικού νόμου προέβλεπε την κύρωση που θα επιβαλλόταν σε περίπτωση αθετήσεως της προβλεπόμενης στο άρθρο 139 του νόμου αυτού υποχρέωσης υποβολής δηλώσεως. Το άρθρο 158 του προγραμματικού νόμου, το οποίο περιλαμβανόταν στο ίδιο τμήμα, αφορούσε, μεταξύ άλλων, την προβλεπόμενη στο άρθρο 141 του εν λόγω νόμου δήλωση και όριζε τα εξής:

«Τηρουμένων των άρθρων 269 έως 274 του ποινικού κώδικα, όποιος δεν συμμορφώνεται με τις διατάξεις [του] άρθρ[ου] 141 [...] [τιμωρείται] με χρηματική ποινή 250 έως 2 500 ευρώ. Η χρηματική ποινή επιβάλλεται τόσες φορές όσοι είναι οι αποσπασμένοι μισθωτοί ή αυτοαπασχολούμενοι τους οποίους αφορά το διαπραχθέν αδίκημα, χωρίς όμως το συνολικό ποσό της να μπορεί να υπερβεί τα 125 000 ευρώ.»

Ο κοινωνικός ποινικός κώδικας και ο ποινικός κώδικας

- 18 Ο νόμος της 6ης Ιουνίου 2010 (*Moniteur belge* της 1ης Ιουλίου 2010, σ. 43712), ο οποίος τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου 2011, θέσπισε με το άρθρο 2 τον κοινωνικό ποινικό κώδικα. Το άρθρο 109, σημείο 55, του νόμου αυτού καταργεί, μεταξύ άλλων, το άρθρο 158 του προγραμματικού νόμου.
- 19 Το άρθρο 183 του κοινωνικού ποινικού κώδικα, το οποίο επιγράφεται «Οι υποχρεώσεις των τελικών χρηστών ή των εντολέων», ορίζει τα εξής:

«Με κύρωση του επιπέδου 3 τιμωρείται:

1° κάθε πρόσωπο, στο οποίο ή για το οποίο απασχολούνται αποσπασμένοι μισθωτοί και αποσπασμένοι ασκούμενοι, ευθέως ή μέσω υπεργολαβίας, και το οποίο, κατά παράβαση του κεφαλαίου VIII του τίτλου IV του προγραμματικού νόμου [...] και των εκτελεστικών διαταγμάτων του, δεν δήλωσε, ηλεκτρονικώς και σύμφωνα με τα οριζόμενα στο σχετικό βασιλικό διάταγμα, στον εθνικό οργανισμό κοινωνικής ασφάλισης, πριν από την έναρξη της απασχολήσεως των προσώπων αυτών, τα στοιχεία ταυτοποίησης των προσώπων που δεν είναι σε θέση να προσκομίσουν απόδειξη παραλαβής.

[...]

Όσον αφορά τα αδικήματα του πρώτου εδαφίου, η χρηματική ποινή πολλαπλασιάζεται με τον αριθμό των οικείων εργαζομένων, ασκούμενων, αυτοαπασχολούμενων ή αυτοαπασχολούμενων ασκούμενων.»

- 20 Κατά το άρθρο 101 του κοινωνικού ποινικού κώδικα, «[η] κύρωση του επιπέδου 3 συνίσταται είτε σε χρηματική ποινή ύψους 100 έως 1 000 ευρώ είτε σε διοικητικό πρόστιμο ύψους 50 έως 500 ευρώ». Το άρθρο 102 του κώδικα αυτού ορίζει ότι οι συντελεστές αυξήσεως που προβλέπονται στο άρθρο 1, πρώτο εδάφιο, του νόμου της 5ης Μαρτίου 1952 περί των συντελεστών αυξήσεως των χρηματικών ποινών (*Moniteur belge* της 3ης Απριλίου 1952, σ. 2606), όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο της 28ης Δεκεμβρίου 2011 περί διαφόρων διατάξεων που αφορούν τη δικαιοσύνη (II) (*Moniteur belge* της 30ής Δεκεμβρίου 2011, σ. 81669), εφαρμόζονται επί των ανωτέρω χρηματικών ποινών όπως και επί των ανωτέρω διοικητικών προστίμων. Η εφαρμογή αυτών των συντελεστών έχει ως αποτέλεσμα τον εξαπλασιασμό του ύψους των εν λόγω χρηματικών ποινών.

- 21 Το άρθρο 2, δεύτερο εδάφιο, του ποινικού κώδικα προβλέπει ότι, «[ε]άν η προβλεπόμενη κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως ποινή διαφέρει από την ισχύουσα κατά τον χρόνο τελέσεως του αδικήματος, επιβάλλεται η ηπιότερη ποινή».

Το βασιλικό διάταγμα

- 22 Το κεφάλαιο VIII του τίτλου IV του προγραμματικού νόμου συμπληρώθηκε με το βασιλικό διάταγμα της 20ής Μαρτίου 2007, το οποίο εκδόθηκε κατ' εκτέλεση του κεφαλαίου αυτού (*Moniteur belge* της 28ης Μαρτίου 2007, σ. 16975), όπως τροποποιήθηκε με το βασιλικό διάταγμα της 31ης Αυγούστου 2007 (*Moniteur belge* της 13ης Σεπτεμβρίου 2007, σ. 48537, στο εξής: βασιλικό διάταγμα).

- 23 Κατά το άρθρο 7 του βασιλικού διατάγματος:

«Η δήλωση [του] άρθρ[ου] 141 [...] του προγραμματικού νόμου [...] περιλαμβάνει τα εξής στοιχεία:

- 1° Στοιχεία ταυτοποίησης του δηλούντος. Εάν διαθέτει ήδη αριθμό μητρώου επιχειρήσεως ή αριθμό μητρώου κοινωνικής ασφαλίσεως, σε περίπτωση που πρόκειται για φυσικό πρόσωπο χωρίς την ιδιότητα επιχειρήσεως κατά την έννοια του ανωτέρω νόμου της 16ης Ιανουαρίου 2003, ο αριθμός αυτός αρκεί.
- 2° Στοιχεία ταυτοποίησης του μισθωτού [...] ή του αποσπασμένου ασκούμενου. Εάν διαθέτει ήδη τον προβλεπόμενο στο άρθρο 8 του ανωτέρω νόμου της 15ης Ιανουαρίου 1990 αριθμό εθνικού μητρώου ή αριθμό τραπέζης-Carrefour, ο αριθμός αυτός αρκεί.
- 3° Στοιχεία ταυτοποίησης του εργοδότη του αποσπασμένου μισθωτού ή του ιδρύματος στο οποίο ο ασκούμενος πραγματοποιεί την άσκηση ή την επαγγελματική του κατάρτιση. Εάν διαθέτει ήδη αριθμό μητρώου επιχειρήσεως ή αριθμό μητρώου κοινωνικής ασφαλίσεως, σε περίπτωση που πρόκειται για φυσικό πρόσωπο χωρίς την ιδιότητα επιχειρήσεως κατά την έννοια του ανωτέρω νόμου της 16ης Ιανουαρίου 2003, ο αριθμός αυτός αρκεί.»

Η υπόθεση της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

- 24 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η Thermotec NV είναι εταιρία του βελγικού δικαίου της οποίας η δραστηριότητα συνίσταται στην κατασκευή βιομηχανικών συστημάτων ψύξεως. Τα τέσσερα φυσικά πρόσωπα που διώκονται στην υπόθεση της κύριας δίκης είναι ή ήταν οι διαχειριστές της. Η θυγατρική της Thermotec sp. z o.o. ιδρύθηκε στην Πολωνία. Ασκεί την ίδια δραστηριότητα με την Thermotec NV.
- 25 Κατά τη διάρκεια ελέγχου που πραγματοποιήθηκε στις 5 Μαΐου 2008 στην έδρα της Thermotec NV, η κοινωνική επιθεώρηση διαπίστωσε ότι υπήρχαν τέσσερις Πολωνοί εργαζόμενοι, εκ των οποίων οι τρεις απασχολούνταν από την Thermotec sp. z o.o. Για τους εργαζομένους αυτούς δεν κατέστη δυνατό να προσκομιστεί κανένα έντυπο E 101. Η Thermotec sp. z o.o. δεν μπόρεσε, επίσης, να προσκομίσει την απόδειξη παραλαβής που χορηγείται κατόπιν της προβλεπόμενης στο άρθρο 139 του προγραμματικού νόμου προηγούμενης δηλώσεως αποσπάσεως (στο εξής: απόδειξη παραλαβής) και η Thermotec NV, τελικός χρήστης των υπηρεσιών, δεν είχε δηλώσει στην αρμόδια βελγική υπηρεσία τα στοιχεία ταυτοποίησης των αποσπασμένων εργαζομένων οι οποίοι δεν ήταν σε θέση να προσκομίσουν την απόδειξη παραλαβής.
- 26 Από εξακρίβωση προέκυψε ότι δεν είχε ζητηθεί από την Thermotec sp. z o.o. κανένα έντυπο E 101 για τις προηγούμενες περιόδους απασχολήσεως των Πολωνών εργαζομένων ή ασκούμενων. Περαιτέρω, όσον αφορά την περίοδο προ της 1ης Απριλίου 2007, οι κατηγορούμενοι δεν είχαν δηλώσει το όνομα αυτών των εργαζομένων ούτε το όνομα ή την επωνυμία και τη διεύθυνση των εργοδοτών τους ενώπιον

της κοινωνικής επιθεωρήσεως κατά την πρώτη ημέρα παρουσίας τους. Για δε την περίοδο μετά την ημερομηνία αυτή, δεν είχαν δηλωθεί τα στοιχεία ταυτοποίησης των προσώπων που δεν ήταν σε θέση να προσκομίσουν την απόδειξη παραλαβής.

- 27 Στις 3 Οκτωβρίου 2008 ο επιθεωρητής εργασίας κίνησε δικαστική έρευνα. Στο πλαίσιο της έρευνας αυτής διενεργήθηκε κατ' οίκον έρευνα στις 18 Νοεμβρίου 2008. Στις 21 Νοεμβρίου 2008 χορηγήθηκαν από την πολωνική κοινωνική επιθεώρηση έντυπα E 101 τα οποία είχαν αναδρομική ισχύ.
- 28 Σε βάρος της Thermotec sp. z o.o. συντάχθηκε έκθεση για παραβάσεις. Περαιτέρω, με απόφαση της 17ης Φεβρουαρίου 2012, η Thermotec NV και τα τέσσερα φυσικά πρόσωπα που διώκονται στην υπόθεση της κύριας δίκης παραπέμφθηκαν ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου ως κατηγορούμενοι για την τέλεση δύο αδικημάτων. Το πρώτο αδίκημα αφορά τα πραγματικά περιστατικά της περιόδου από τις 27 Ιουνίου 2004 έως και τις 31 Μαρτίου 2007 και συνίσταται σε παράβαση του άρθρου 69, παράγραφοι 1, πρώτο εδάφιο, και 2, δεύτερο εδάφιο, του νόμου περί οικονομικού αναπροσανατολισμού της 4ης Αυγούστου 1978. Το δεύτερο αδίκημα αφορά τα πραγματικά περιστατικά που έλαβαν χώρα μεταξύ της 1ης Απριλίου 2007 και της 18ης Νοεμβρίου 2008 και συνίσταται σε παράβαση του άρθρου 141 του προγραμματικού νόμου. Αυτά τα δύο αδικήματα τιμωρούνται με χρηματικές ποινικές κυρώσεις.
- 29 Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι οι κατηγορούμενοι διώκονται όχι επειδή δεν προέβησαν στην προηγούμενη δήλωση αποσπάσεως που βαρύνει τον εργοδότη των αποσπασμένων εργαζομένων, αλλά επειδή ως τελικοί χρήστες ή κύριοι έργου δεν δήλωσαν τα στοιχεία ταυτοποίησης των προσώπων που δεν ήταν σε θέση να προσκομίσουν την απόδειξη παραλαβής.
- 30 Ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, οι De Clercq και η Rottiers υποστηρίζουν ότι η επιβαλλόμενη με το άρθρο 141 του προγραμματικού νόμου υποχρέωση δηλώσεως (στο εξής: επίμαχη υποχρέωση δηλώσεως) αποτελεί δυσανάλογο εμπόδιο στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών. Υπογραμμίζουν δε ότι πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η υποχρέωση αυτή προστίθεται στην επιβαλλόμενη με το άρθρο 139 του προγραμματικού νόμου υποχρέωση δηλώσεως που έχει ο αλλοδαπός πάροχος υπηρεσιών και επικαλούνται επίσης το άρθρο 19, στοιχείο α', της οδηγίας 2006/123.
- 31 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, βάσει των προτάσεων του γενικού εισαγγελέα P. Cruz Villalón στην υπόθεση Επιτροπή κατά Βελγίου (C-577/10, EU:C:2012:477, σκέψη 54), η οδηγία 2006/123 δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη εν προκειμένω, διότι οι προσαπτόμενες πράξεις χρονολογούνται προ της 2ας Οκτωβρίου 2009. Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά, εντούτοις, ότι πρέπει να ληφθεί υπόψη η οδηγία 96/71.
- 32 Το δικαστήριο αυτό παρατηρεί ότι η υποχρέωση που έχουν οι χρήστες και οι κύριοι έργου να δηλώσουν τα στοιχεία ταυτοποίησης των αποσπασμένων μισθωτών που δεν έχουν δηλωθεί ενώπιον των βελγικών αρχών από τον εργοδότη τους μπορεί να χαρακτηριστεί, για τους χρήστες υπηρεσιών παρεχομένων από πρόσωπα εγκατεστημένα σε άλλο κράτος μέλος από το Βασίλειο του Βελγίου, ως περιορισμός στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών. Επισημαίνει, εντούτοις, ότι θα μπορούσαν, εν προκειμένω, να προβληθούν διάφοροι δικαιολογητικοί λόγοι, όπως η προστασία των αποσπασμένων μισθωτών και η ανάγκη κατοχής των πληροφοριών που καθιστούν δυνατό τον αποτελεσματικό έλεγχο της τηρήσεως της εφαρμοστέας επ' αυτών βελγικής νομοθεσίας, η πρόληψη του αθέμιτου ανταγωνισμού στην οποία εντάσσεται η καταπολέμηση του κοινωνικού ντάμπινγκ, η διατήρηση της χρηματοοικονομικής ισορροπίας του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης και η ανάγκη να προληφθεί η απάτη και να καταπολεμηθούν οι καταστρατηγήσεις. Το αιτούν δικαστήριο ζητεί, εντούτοις, να διευκρινιστεί εάν η επίμαχη υποχρέωση δηλώσεως και η κύρωση που συνεπάγεται η αθέτησή της (στο εξής, από κοινού: επίμαχη εθνική ρύθμιση) βαίνουν πέραν του αναγκαίου για την επίτευξη των εν λόγω σκοπών μέτρου.

33 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει, εξάλλου, ότι κατά την ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεως περί παραπομπής, το Δικαστήριο δεν είχε ακόμη αποφανθεί στην υπόθεση Επιτροπή κατά Βελγίου (C-577/10), η οποία αφορά, επίσης, τον προγραμματικό νόμο. Υπογραμμίζει, εντούτοις, ότι η υπόθεση αυτή αφορά τους αυτοαπασχολούμενους ενώ εν προκειμένω πρόκειται για τις υποχρεώσεις του τελικού χρήστη στο πλαίσιο αποσπάσεως μισθωτών και ασκούμενων, συνεπώς η παρούσα υπόθεση αφορά διαφορετικές διατάξεις του προγραμματικού νόμου από εκείνες που εξετάζονται στην υπόθεση Επιτροπή κατά Βελγίου.

34 Υπό τις συνθήκες αυτές, το *rechtbank van eerste aanleg te Mechelen* αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχουν τα άρθρα 56 ΣΛΕΕ και 57 ΣΛΕΕ (πρώην άρθρα 49 ΕΚ και 50 ΕΚ) και το άρθρο 3, παράγραφοι 1 και 10, της [οδηγίας 96/71], σε συνδυασμό ή όχι με το άρθρο 19 της [οδηγίας 2006/123], την έννοια ότι αντιτίθενται στο άρθρο 141 του [προγραμματικού νόμου], βάσει του οποίου κάθε πρόσωπο στο οποίο ή για το οποίο απασχολούνται, ευθέως ή μέσω υπεργολαβίας, αποσπασμένοι μισθωτοί ή ασκούμενοι έχει την υποχρέωση να δηλώσει ηλεκτρονικώς (ή σε περίπτωση αδυναμίας με τηλεομοιοτυπία ή ταχυδρομικώς) στον εθνικό οργανισμό κοινωνικής ασφαλίσεως, πριν από την έναρξη της απασχολήσεως των προσώπων αυτών, τα στοιχεία ταυτοποίησης των προσώπων που δεν είναι σε θέση να προσκομίσουν την [απόδειξη παραλαβής], σε συνδυασμό με το άρθρο 157 του [προγραμματικού νόμου] και το άρθρο 183, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κοινωνικού ποινικού κώδικα, το οποίο προβλέπει ποινές πλημμελήματος για τη μη τήρηση της υποχρεώσεως αυτής;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

35 Κατ' αρχάς πρέπει να επισημανθεί, αφενός, ότι με το ερώτημά του το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει στο άρθρο 157 του προγραμματικού νόμου. Το άρθρο αυτό προέβλεπε, μεταξύ άλλων, την κύρωση που επιβαλλόταν στον εργοδότη αποσπασμένων εργαζομένων, ο οποίος αθετεί την υποχρέωση δηλώσεως που υπέχει δυνάμει του άρθρου 139 του προγραμματικού νόμου. Όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, το επίμαχο στην υπόθεση της κύριας δίκης ζήτημα είναι η κύρωση που επιβάλλεται στον αποδέκτη υπηρεσιών ο οποίος δεν τηρεί την υποχρέωση δηλώσεως των εργαζομένων που δεν έχουν προηγουμένως δηλωθεί από τον εργοδότη τους. Η κύρωση αυτή προβλεπόταν στο άρθρο 158 του προγραμματικού νόμου. Το άρθρο αυτό αντικαταστάθηκε την 1η Ιουλίου 2011 από το άρθρο 183 του κοινωνικού ποινικού κώδικα, το οποίο, όπως επισημαίνει το αιτούν δικαστήριο, είναι εφαρμοστέο στην υπόθεση της κύριας δίκης, σύμφωνα με το άρθρο 2, δεύτερο εδάφιο, του ποινικού κώδικα. Αφετέρου καίτοι, όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, οι κατηγορούμενοι παραπέμφθηκαν ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου για την τέλεση δύο αδικημάτων, το εθνικό δικαστήριο ζητεί από το Δικαστήριο διευκρινίσεις μόνον όσον αφορά το αδίκημα που συνίσταται στη φερόμενη παράβαση του άρθρου 141 του προγραμματικού νόμου.

36 Εξάλλου πρέπει, εκ προοιμίου, να διευκρινιστεί ότι, καίτοι με το ερώτημά του το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει τόσο στους εργαζόμενους όσο και στους ασκούμενους που είναι αποσπασμένοι στο βελγικό έδαφος, οι εθνικές διατάξεις που εφαρμόζονται επ' αυτών είναι, *mutatis mutandis*, πανομοιότυπες. Συνεπώς, οι ακόλουθες εκτιμήσεις σχετικά με τους αποσπασμένους εργαζόμενους ισχύουν και για τους εν λόγω ασκούμενους, καθόσον η άσκησή τους πραγματοποιείται υπό συνθήκες πραγματικής και ουσιαστικής έμμισθης δραστηριότητας (βλ., συναφώς, αποφάσεις *Lawrie-Blum*, 66/85, EU:C:1986:284, σκέψη 22, καθώς και *Bernini*, C-3/90, EU:C:1992:89, σκέψεις 14 και 15).

37 Υπό τις περιστάσεις αυτές πρέπει να γίνει δεκτό ότι, με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσία, να διευκρινιστεί εάν τα άρθρα 56 ΣΛΕΕ και 57 ΣΛΕΕ καθώς και το άρθρο 3, παράγραφοι 1 και 10, της οδηγίας 96/71, σε συνδυασμό ή όχι με το άρθρο 19 της οδηγίας 2006/123, έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε ρύθμιση κράτους μέλους, δυνάμει της οποίας ο αποδέκτης υπηρεσιών παρεχομένων από τους αποσπασμένους μισθωτούς ενός παρόχου υπηρεσιών ο οποίος είναι εγκατεστημένος σε άλλο κράτος μέλος οφείλει να δηλώσει στις αρμόδιες αρχές, πριν από την

έναρξη της απασχολήσεως των εργαζομένων αυτών, τα στοιχεία ταυτοποιήσεώς τους, όταν οι ίδιοι δεν είναι σε θέση να προσκομίσουν την απόδειξη της δηλώσεως στην οποία έπρεπε να προβεί ο εργοδότης τους ενώπιον των αρμοδίων αρχών του εν λόγω κράτους μέλους υποδοχής πριν από την έναρξη παροχής της υπηρεσίας αυτής.

- 38 Η Βελγική, η Δανική και η Γαλλική Κυβέρνηση υποστηρίζουν, κατ' ουσίαν, ότι η επίμαχη εθνική ρύθμιση δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως εμπόδιο στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών και ότι, εν πάση περιπτώσει, το εμπόδιο αυτό, αφενός, δικαιολογείται από επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος που σχετίζονται, μεταξύ άλλων, με την προστασία των εργαζομένων, την πρόληψη του αθέμιτου ανταγωνισμού και την καταπολέμηση της απάτης και, αφετέρου, είναι αναγκαίο για την επίτευξη των σκοπών αυτών. Εξάλλου, οι εν λόγω κυβερνήσεις εκτιμούν ότι, εν προκειμένω, δεν είναι αναγκαία η ερμηνεία της οδηγίας 96/71 ούτε είναι αναγκαία η ερμηνεία της οδηγίας 2006/123.
- 39 Η Αυστριακή Κυβέρνηση εκτιμά, κατ' ουσίαν, ότι η επίμαχη εθνική ρύθμιση ανταποκρίνεται στη διάταξη του άρθρου 5 της οδηγίας 96/71, κατά την οποία τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα σε περίπτωση μη τηρήσεώς της.
- 40 Οι De Clercq και η Rottiers υποστηρίζουν, αντιθέτως, ότι η ρύθμιση αυτή συνιστά δυσανάλογο περιορισμό της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, ο οποίος αντιβαίνει στα άρθρα 56 ΣΛΕΕ και 57 ΣΛΕΕ. Προσθέτουν δε ότι η οδηγία 2006/123 απαγορεύει ρητώς στα κράτη μέλη να επιβάλλουν οποιαδήποτε υποχρέωση δηλώσεως προκειμένου να καταστεί δυνατή η παροχή υπηρεσιών από πάροχο εγκατεστημένο σε άλλο κράτος μέλος.
- 41 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποστηρίζει ότι, λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του Δικαστηρίου, δεν συντρέχει, εν προκειμένω, λόγος ερμηνείας του άρθρου 3, παράγραφοι 1 και 10, της οδηγίας 96/71 και επισημαίνει ότι η οδηγία 2006/123 δεν εφαρμόζεται *ratione temporis* στα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως της κύριας δίκης. Επιπροσθέτως, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι η επίμαχη εθνική ρύθμιση συνιστά εμπόδιο στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών. Η ρύθμιση αυτή θα μπορούσε να δικαιολογηθεί, αλλά εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να καθορίσει και να εκτιμήσει επακριβώς στη συγκεκριμένη περίπτωση τον σκοπό που αυτή επιδιώκει καθώς και την αναλογικότητά της.

Ως προς τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 3, παράγραφοι 1 και 10, της οδηγίας 96/71

- 42 Κατά τον τίτλο του, το άρθρο 3 της οδηγίας 96/71 αφορά τους «[όρους] εργασίας και απασχόλησης» των αποσπασμένων εργαζομένων.
- 43 Ειδικότερα, η παράγραφος 1 του εν λόγω άρθρου 3 προβλέπει ότι τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε, ανεξάρτητα από το δίκαιο που διέπει τη σχέση εργασίας, οι εγκατεστημένες σε κράτος μέλος επιχειρήσεις οι οποίες, στο πλαίσιο διεθνικής παροχής υπηρεσιών, αποσπούν εργαζομένους στο έδαφος άλλου κράτους μέλους, να εγγυώνται στους εν λόγω εργαζομένους τους όρους εργασίας και απασχολήσεως οι οποίοι καθορίζονται, στο κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου εκτελείται η εργασία, από νομοθετικές, κανονιστικές ή διοικητικές διατάξεις ή/και συλλογικές συμβάσεις ή διαιτητικές αποφάσεις, στο μέτρο που αφορούν ορισμένες δραστηριότητες του τομέα των οικοδομών απαριθμούμενες στο παράρτημα της οδηγίας αυτής, και οι οποίοι αφορούν, μεταξύ άλλων, τις μέγιστες περιόδους εργασίας και τις ελάχιστες περιόδους αναπαύσεως, την ελάχιστη διάρκεια ετήσιας άδειας μετ' αποδοχών, τα ελάχιστα όρια μισθού, καθώς και την ασφάλεια, την υγεία και την υγιεινή στην εργασία.
- 44 Ομοίως, η παράγραφος 10 του εν λόγω άρθρου 3 διευκρινίζει ότι τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να επιβάλλουν, υπό ίσους όρους και τηρουμένης της Συνθήκης ΛΕΕ, στις εθνικές επιχειρήσεις και στις επιχειρήσεις άλλων κρατών μελών, όρους εργασίας και απασχολήσεως σχετικούς με άλλα θέματα πέραν των προβλεπόμενων στην παράγραφο 1, πρώτο εδάφιο, του άρθρου αυτού, εφόσον πρόκειται

για διατάξεις δημοσίας τάξεως, καθώς και τους όρους εργασίας και απασχολήσεως που καθορίζονται από τις συλλογικές συμβάσεις ή τις διαιτητικές αποφάσεις που αφορούν άλλες δραστηριότητες πέραν των προβλεπομένων στο παράρτημα της οδηγίας 96/71.

- 45 Οι παράγραφοι 1 και 10 του άρθρου 3 της οδηγίας 96/71 έχουν συνεπώς ως σκοπό να εξασφαλίσουν στους αποσπασμένους εργαζομένους την εφαρμογή των κανόνων ελάχιστης προστασίας του κράτους μέλους υποδοχής όσον αφορά τους όρους εργασίας και απασχολήσεως σχετικά με τα θέματα που προβλέπονται στην εν λόγω παράγραφο 1 καθώς και, ενδεχομένως, τα θέματα που θα ορίσουν τα κράτη μέλη δυνάμει της εν λόγω παραγράφου 10, ενόσω αυτοί παρέχουν προσωρινώς εργασία στο έδαφος του εν λόγω κράτους μέλους (βλ., συναφώς, απόφαση *Laval un Partneri*, C-341/05, EU:C:2007:809, σκέψη 76).
- 46 Εν προκειμένω, από τα στοιχεία που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο προκύπτει ότι η επίμαχη εθνική ρύθμιση δεν αφορά άμεσα τους όρους εργασίας και απασχολήσεως στους οποίους αναφέρονται οι εν λόγω διατάξεις, αλλά αποσκοπεί στην εξασφάλιση της αποτελεσματικότητας των ελέγχων που ενδέχεται να διενεργηθούν από τις βελγικές αρχές προκειμένου να διασφαλιστεί η τήρηση των εν λόγω όρων εργασίας και απασχολήσεως.
- 47 Το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι τα εν λόγω μέτρα ελέγχου δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 96/71 ούτε είναι εναρμονισμένα σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθόσον η οδηγία 96/71 σκοπεί να συντονίσει τις ουσιαστικού δικαίου εθνικές κανονιστικές ρυθμίσεις σχετικά με τους όρους εργασίας και απασχολήσεως των αποσπασμένων εργαζομένων, ανεξαρτήτως των παρεπόμενων διοικητικών κανόνων που επιδιώκουν να καταστήσουν δυνατή την εξακρίβωση της τηρήσεως των όρων αυτών. Τα μέτρα αυτά μπορούν, συνεπώς, να καθορίζονται ελεύθερα από τα κράτη μέλη, τηρουμένων της Συνθήκης και των γενικών αρχών του δικαίου της Ένωσης (βλ., συναφώς, απόφαση *dos Santos Palhota* κ.λπ., C-515/08, EU:C:2010:589, σκέψεις 25 έως 27).
- 48 Συνεπώς, μια περίπτωση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης δεν εμπίπτει στις διατάξεις του άρθρου 3, παράγραφοι 1 και 10, της οδηγίας 96/71.

Ως προς τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 19 της οδηγίας 2006/123

- 49 Το άρθρο 16, παράγραφος 2, στοιχείο ζ', της οδηγίας 2006/123 ορίζει ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να περιορίζουν την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών σε πάροχο ο οποίος είναι εγκατεστημένος σε άλλο κράτος μέλος, επιβάλλοντας τους προβλεπόμενους στο άρθρο 19 της οδηγίας αυτής περιορισμούς στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών. Όπως επισημαίνουν οι *De Clercq* και η *Rottiers*, από την ερμηνεία του εν λόγω άρθρου 16, παράγραφος 2, στοιχείο ζ', σε συνδυασμό με το άρθρο 19, στοιχείο α', της οδηγίας 2006/123 προκύπτει ότι τα κράτη μέλη δεν μπορούν να επιβάλλουν στους αποδέκτες υπηρεσιών απαιτήσεις οι οποίες περιορίζουν τη χρήση υπηρεσίας παρεχομένης από πάροχο εγκατεστημένο σε άλλο κράτος μέλος, όπως μεταξύ άλλων την υποχρέωση υποβολής δηλώσεως ενώπιον των αρμοδίων αρχών τους.
- 50 Εντούτοις πρέπει να επισημανθεί ότι από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι οι κατηγορούμενοι διώκονται για πράξεις που τελέστηκαν μεταξύ της 1ης Απριλίου 2007 και της 18ης Νοεμβρίου 2008, δηλαδή πριν από τη λήξη της προθεσμίας μεταφοράς της οδηγίας 2006/123 στην εθνική έννομη τάξη, η οποία ορίστηκε στις 28 Δεκεμβρίου 2009 με το άρθρο 44, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής. Συνεπώς η εν λόγω οδηγία δεν εφαρμόζεται *ratione temporis* στην υπόθεση της κύριας δίκης.
- 51 Υπό τις συνθήκες αυτές δεν πρέπει να ληφθούν υπόψη οι διατάξεις του άρθρου 19 της οδηγίας 2006/123 στο πλαίσιο εξετάσεως του προδικαστικού ερωτήματος.

Ως προς τα άρθρα 56 ΣΛΕΕ και 57 ΣΛΕΕ

- 52 Κατ' αρχάς πρέπει να επισημανθεί ότι, όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, η διαφορά της κύριας δίκης αφορά τους αποδέκτες υπηρεσιών παρεχομένων από επιχείρηση εγκατεστημένη σε ορισμένο κράτος μέλος, η οποία απέσπασε για ορισμένο χρόνο τους δικούς της εργαζομένους σε επιχείρηση του ίδιου ομίλου εγκατεστημένη σε άλλο κράτος μέλος με σκοπό την εκεί παροχή υπηρεσιών. Καθόσον το άρθρο 56 ΣΛΕΕ παρέχει δικαιώματα όχι μόνο στον ίδιο τον παρέχοντα υπηρεσίες αλλά και στον αποδέκτη των εν λόγω υπηρεσιών, μια τέτοια πραγματική περίπτωση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 56 ΣΛΕΕ και 57 ΣΛΕΕ (βλ., συναφώς, αποφάσεις *dos Santos Palhota* κ.λπ., EU:C:2010:589, σκέψη 28 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και *Strojírny Prostějov* και *ACO Industries Tábor*, C-53/13 και C-80/13, EU:C:2014:2011, σκέψη 26 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

Ως προς την ύπαρξη περιορισμού στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών

- 53 Από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι το άρθρο 56 ΣΛΕΕ επιτάσσει όχι μόνον την εξάλειψη κάθε δυσμενούς διακρίσεως έναντι του παρέχοντος υπηρεσίες λόγω της ιθαγένειάς του ή λόγω του ότι είναι εγκατεστημένος σε άλλο κράτος μέλος από αυτό στο οποίο πρέπει να παρασχεθεί η υπηρεσία, αλλά και την κατάργηση κάθε περιορισμού, ακόμη και αν αυτός εφαρμόζεται αδιακρίτως τόσο στους ημεδαπούς παρέχοντες υπηρεσίες όσο και σε εκείνους των άλλων κρατών μελών, οσάκις μπορεί να παρεμποδίσει, να παρενοχλήσει ή να καταστήσει λιγότερο ελκυστικές τις δραστηριότητες του παρέχοντος υπηρεσίες ο οποίος είναι εγκατεστημένος σε άλλο κράτος μέλος, όπου παρέχει νομίμως ανάλογες υπηρεσίες (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις *dos Santos Palhota* κ.λπ., EU:C:2010:589, σκέψη 29 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, Επιτροπή κατά Βελγίου, C-577/10, EU:C:2012:814, σκέψη 38, καθώς και *Essent Energie Productie*, C-91/13, EU:C:2014:2206, σκέψη 44 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 54 Περαιτέρω, όπως υπομνήσθηκε με τη σκέψη 52 της παρούσας αποφάσεως, το άρθρο 56 ΣΛΕΕ παρέχει δικαιώματα όχι μόνο στον ίδιο τον παρέχοντα υπηρεσίες αλλά και στον αποδέκτη των εν λόγω υπηρεσιών.
- 55 Εν προκειμένω, από το άρθρο 141 του προγραμματικού νόμου προκύπτει ότι η επίμαχη υποχρέωση δηλώσεως συνεπάγεται, για τους τελικούς χρήστες ή τους εντολείς στους οποίους ή για τους οποίους απασχολούνται, ευθέως ή μέσω υπεργολαβίας, αποσπασμένοι μισθωτοί, την υποχρέωση να εξακριβώσουν, πριν από την έναρξη παροχής υπηρεσιών, εάν οι εν λόγω αποσπασμένοι εργαζόμενοι μπορούν να προσκομίσουν την απόδειξη παραλαβής. Εάν η απόδειξη παραλαβής δεν μπορεί να προσκομιστεί, οι εν λόγω τελικοί χρήστες ή εντολείς οφείλουν να υποβάλουν ηλεκτρονικώς δήλωση στις αρμόδιες βελγικές αρχές.
- 56 Κατά το άρθρο 7 του βασιλικού διατάγματος, η δήλωση αυτή πρέπει να περιλαμβάνει τα στοιχεία ταυτοποίησης του δηλούντος, τα οποία θα μπορούσαν ενδεχομένως να είναι μόνον ο αριθμός μητρώου επιχειρήσεως ή ο αριθμός μητρώου κοινωνικής ασφαλίσεως, τα στοιχεία ταυτοποίησης του αποσπασμένου εργαζομένου που δεν ήταν σε θέση να προσκομίσει την απόδειξη παραλαβής, τα οποία θα μπορούσαν ενδεχομένως να είναι ο αριθμός εθνικού μητρώου ή ο «αριθμός τραπέζης-Carrefour», καθώς και τα στοιχεία ταυτοποίησης του εργοδότη του εργαζομένου, τα οποία θα μπορούσαν επίσης να είναι ο αριθμός μητρώου επιχειρήσεως ή ο αριθμός μητρώου κοινωνικής ασφαλίσεως.
- 57 Δυνάμει των άρθρων 101 και 183 του κοινωνικού ποινικού κώδικα, η εκ μέρους του αποδέκτη των υπηρεσιών μη τήρηση της επίμαχης υποχρέωσης δηλώσεως τιμωρείται είτε με χρηματική ποινή ύψους 100 έως 1 000 ευρώ, είτε με διοικητικό πρόστιμο ύψους 50 έως 500 ευρώ, εφαρμοζομένων των συντελεστών αυξήσεως και πολλαπλασιαζομένου του εκάστοτε ποσού με τον αριθμό των εμπλεκόμενων εργαζομένων.

- 58 Η επίμαχη εθνική ρύθμιση επιβάλλει, συνεπώς, στους αποδέκτες υπηρεσιών παρεχομένων από εργαζομένους οι οποίοι έχουν αποσπασθεί από εργοδότη εγκατεστημένο σε άλλο κράτος μέλος από το Βασίλειο του Βελγίου όχι μόνο να ελέγχουν, πριν από την παροχή των υπηρεσιών, εάν ο εργοδότης των εν λόγω εργαζομένων εκπλήρωσε ο ίδιος την υποχρέωση δηλώσεως που του επιβάλλει το άρθρο 139 του προγραμματικού νόμου, αλλά και, εφόσον συντρέχει περίπτωση, να συγκεντρώνουν από τους εν λόγω εργαζομένους, επίσης πριν από την εκτέλεση της παροχής, τα στοιχεία ταυτοποιησεώς τους καθώς και εκείνα του εργοδότη τους και να τα διαβιβάζουν μαζί με τα δικά τους στοιχεία στις αρμόδιες βελγικές αρχές.
- 59 Επιβάλλεται, συνεπώς, η διαπίστωση ότι ρύθμιση η οποία επιβάλλει τέτοιου είδους υποχρεώσεις, των οποίων η αθέτηση μπορεί να επάγεται ποινικές κυρώσεις, είναι δυνατό να καταστήσει λιγότερο ελκυστικές για τους αποδέκτες υπηρεσιών που είναι εγκατεστημένοι στο Βέλγιο τις υπηρεσίες που παρέχονται από παρόχους υπηρεσιών εγκατεστημένους σε άλλα κράτη μέλη και να αποθαρρύνει, συνεπώς, τους εν λόγω αποδέκτες από το να απευθυνθούν σε παρόχους υπηρεσιών εγκατεστημένους σε άλλα κράτη μέλη.
- 60 Συνεπώς, η ρύθμιση αυτή συνιστά περιορισμό της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών κατά την έννοια του άρθρου 57 ΣΛΕΕ, ο οποίος απαγορεύεται, κατ' αρχήν, από το άρθρο 56 ΣΛΕΕ.
- 61 Το συμπέρασμα αυτό δεν μπορεί να κλονιστεί από το επιχείρημα της Βελγικής Κυβερνήσεως, κατά το οποίο, κατ' ουσίαν, τα αποτελέσματα της εν λόγω ρυθμίσεως είναι αμελητέα, για τον λόγο ότι ζητείται μόνον η κοινοποίηση περιορισμένου αριθμού πληροφοριών, ότι η επίμαχη υποχρέωση δηλώσεως είναι αμιγώς δηλωτικού χαρακτήρα και ότι είναι μόνον επικουρική. Συναφώς, αρκεί να υπομνησθεί ότι, εν πάση περιπτώσει, ακόμη και ένας μικρής εκτάσεως ή ήσσονος σημασίας περιορισμός θεμελιώδους ελευθερίας απαγορεύεται, κατ' αρχήν, από τη Συνθήκη [αποφάσεις *Corsica Ferries (France)*, C-49/89, EU:C:1989:649, σκέψη 8, καθώς και *Strojírny Prostějov* και *ACO Industries Tábor*, EU:C:2014:2011, σκέψη 42].
- Ως προς τη δικαιολόγηση του περιορισμού της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών
- 62 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, εθνική ρύθμιση η οποία αφορά μη εναρμονισμένο σε επίπεδο Ένωσης τομέα και εφαρμόζεται αδιακρίτως σε κάθε πρόσωπο ή επιχείρηση που ασκεί δραστηριότητα στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους μπορεί, παρά το περιοριστικό αποτέλεσμά της για την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, να δικαιολογείται εφόσον υπηρετεί επιτακτικό σκοπό γενικού συμφέροντος που δεν διασφαλίζεται ήδη από τους κανόνες στους οποίους υπόκειται ο πάροχος εντός του κράτους μέλους όπου είναι εγκατεστημένος, είναι πρόσφορη να εξασφαλίσει την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού και δεν βαίνει πέραν του αναγκαίου για την επίτευξή του μέτρου (αποφάσεις *Arblade* κ.λπ., C-369/96 και C-376/96, EU:C:1999:575, σκέψεις 34 και 35, *dos Santos Palhota* κ.λπ., EU:C:2010:589, σκέψη 45 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και Επιτροπή κατά Βελγίου, EU:C:2012:814, σκέψη 44).
- 63 Επιπροσθέτως, όσον αφορά τη δυνατότητα των αρχών του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου παρέχεται ορισμένη υπηρεσία να διενεργούν ελέγχους προκειμένου να εξασφαλίσουν τον σεβασμό των παρεχομένων από τη νομοθεσία του εν λόγω κράτους μέλους δικαιωμάτων των εργαζομένων στο έδαφός του, το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι υπάρχουν αντικειμενικές διαφορές μεταξύ των επιχειρήσεων οι οποίες είναι εγκατεστημένες στο κράτος μέλος στο έδαφος του οποίου παρέχεται η υπηρεσία και των εγκατεστημένων σε άλλο κράτος μέλος επιχειρήσεων που αποσπούν εργαζομένους στο έδαφος του πρώτου κράτους μέλους με σκοπό την παροχή υπηρεσίας εκεί (βλ., συναφώς, αποφάσεις *Finalarte* κ.λπ., C-49/98, C-50/98, C-52/98 έως C-54/98 και C-68/98 έως C-71/98, EU:C:2001:564, σκέψεις 63, 64 και 73, καθώς και Επιτροπή κατά Βελγίου, EU:C:2012:814, σκέψη 48).

- 64 Εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο είναι της γνώμης ότι η επίμαχη εθνική ρύθμιση θα μπορούσε να δικαιολογηθεί από λόγους όπως η προστασία των αποσπασμένων μισθωτών, η ανάγκη να καταστεί δυνατός ο αποτελεσματικός έλεγχος της τηρήσεως της εφαρμοστέας επ' αυτών βελγικής νομοθεσίας, η πρόληψη του αθέμιτου ανταγωνισμού στην οποία εντάσσεται η καταπολέμηση του κοινωνικού ντάμπινγκ, η διατήρηση της χρηματοοικονομικής ισορροπίας του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης ή και η ανάγκη να προληφθεί η απάτη και να καταπολεμηθούν οι καταστρατηγήσεις. Η Βελγική Κυβέρνηση υποστηρίζει, επίσης, ότι η επίμαχη εθνική ρύθμιση δικαιολογείται από λόγους προστασίας των εργαζομένων, προλήψεως του αθέμιτου ανταγωνισμού και καταπολεμήσεως της απάτης.
- 65 Συναφώς πρέπει να υπομνησθεί ότι το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι μεταξύ των επιτακτικών λόγων γενικού συμφέροντος που μπορούν να δικαιολογήσουν περιορισμούς στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών συγκαταλέγονται, ιδίως, η προστασία των εργαζομένων (απόφαση *dos Santos Palhota* κ.λπ., EU:C:2010:589, σκέψη 47 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία), η πρόληψη του αθέμιτου ανταγωνισμού εκ μέρους επιχειρήσεων που αμείβουν τους αποσπασμένους εργαζομένους τους με ποσό κατώτερο του αντιστοιχούντος στον κατώτατο μισθό, στο μέτρο που ο σκοπός αυτός περιλαμβάνει και τον σκοπό της προστασίας των εργαζομένων διά της καταπολεμήσεως του κοινωνικού ντάμπινγκ (βλ., συναφώς, απόφαση *Wolff & Müller*, C-60/03, EU:C:2004:610, σκέψεις 35, 36 και 41), καθώς και η καταπολέμηση της απάτης, ιδίως στον τομέα της κοινωνικής νομοθεσίας, και η αποτροπή των καταστρατηγήσεων, ειδικότερα δε η αντιμετώπιση της αδήλωτης εργασίας, στο μέτρο που ο σκοπός αυτός μπορεί να συνδεθεί ιδίως με τον σκοπό προστασίας της χρηματοοικονομικής ισορροπίας των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης (βλ., συναφώς, απόφαση *Rüffert*, C-346/06, EU:C:2008:189, σκέψη 42 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 66 Ομοίως, το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να ελέγχουν την τήρηση των εθνικών διατάξεων και των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης στον τομέα της παροχής υπηρεσιών, και έχει δεχθεί ότι οι επιτακτικοί λόγοι γενικού συμφέροντος που δικαιολογούν τις ουσιαστικές διατάξεις μιας ρυθμίσεως μπορούν, επίσης, να δικαιολογήσουν τα αναγκαία μέτρα ελέγχου για να διασφαλισθεί η τήρησή τους (βλ., συναφώς, αποφάσεις *Arblade* κ.λπ., EU:C:1999:575, σκέψη 38 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και *dos Santos Palhota* κ.λπ., EU:C:2010:589, σκέψη 48).
- 67 Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να υπομνησθεί ότι, όσον αφορά την υποχρέωση προηγούμενης δηλώσεως η οποία επιβάλλεται, κατ' ουσίαν, από το άρθρο 153 του προγραμματικού νόμου στους αυτοαπασχολούμενους παρόχους υπηρεσιών, οι οποίοι είναι νομίμως εγκατεστημένοι σε άλλο κράτος μέλος από το Βασίλειο του Βελγίου και επιθυμούν να παράσχουν προσωρινώς υπηρεσίες στο Βέλγιο, το Δικαστήριο έκρινε ότι το Βασίλειο του Βελγίου μπορούσε να προβάλλει, ως δικαιολογητικό λόγο για την παρεμπόδιση από την επίμαχη διάταξη της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, τον σκοπό της καταπολεμήσεως της απάτης, ιδίως στον τομέα της κοινωνικής νομοθεσίας, της αποτροπής των καταστρατηγήσεων και της προστασίας των εργαζομένων (βλ., συναφώς, απόφαση Επιτροπή κατά Βελγίου, EU:C:2012:814, σκέψη 45).
- 68 Εν προκειμένω, από τη δικογραφία που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει ότι η επίμαχη υποχρέωση δηλώσεως επιβάλλεται στον αποδέκτη των υπηρεσιών και συμπληρώνει την υποχρέωση προηγούμενης δηλώσεως η οποία ήδη βαρύνει τον εργοδότη των αποσπασμένων εργαζομένων. Επιπροσθέτως πρέπει να επισημανθεί ότι, ειδικότερα στον τομέα του εργατικού δικαίου, οι εργαζόμενοι που αποσπώνται στο βελγικό έδαφος από τον εργοδότη τους, ο οποίος είναι εγκατεστημένος σε άλλο κράτος μέλος, απολαμβάνουν κατ' αρχήν, ιδίως δυνάμει της οδηγίας 96/71, ορισμένα κοινωνικά δικαιώματα, των οποίων την τήρηση αποσκοπεί να διασφαλίσει η επίμαχη εθνική ρύθμιση.
- 69 Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι οι σκοποί της προστασίας των αποσπασμένων εργαζομένων και της καταπολεμήσεως της απάτης, τους οποίους προβάλλει εν προκειμένω η Βελγική Κυβέρνηση, είναι ικανοί να δικαιολογήσουν και την επίμαχη εθνική ρύθμιση και ότι η ρύθμιση αυτή, στο μέτρο που συνιστά αναγκαίο μέτρο ελέγχου για τη διασφάλιση της τηρήσεως των συγκεκριμένων επιτακτικών

λόγων γενικού συμφέροντος, κατά την έννοια της νομολογίας που υπενθυμίζεται στις σκέψεις 65 και 66 της παρούσας αποφάσεως, είναι, a priori, πρόσφορη να διασφαλίσει την επίτευξη των σκοπών αυτών.

- 70 Υπό τις συνθήκες αυτές, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εκτιμήσει εάν η ρύθμιση αυτή είναι ανάλογη προς τους επιδιωκόμενους σκοπούς, όπως αυτοί προσδιορίστηκαν, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα συναφή στοιχεία (βλ., συναφώς, αποφάσεις Finalarte κ.λπ., EU:C:2001:564, σκέψη 49, καθώς και International Transport Workers' Federation και Finnish Seamen's Union, C-438/05, EU:C:2007:772, σκέψη 84).
- 71 Για την εκτίμηση αυτή πρέπει να υπομνησθεί ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η υποχρέωση που επιβάλλεται σε εργοδότη εγκατεστημένο σε άλλο κράτος μέλος να ενημερώνει πριν από την απόσπαση τις αρχές του κράτους μέλους υποδοχής για την παρουσία ενός ή περισσοτέρων αποσπασμένων μισθωτών, για την προβλεπόμενη διάρκεια της εν λόγω παρουσίας και την ή τις παρεχόμενες υπηρεσίες που δικαιολογούν την απόσπαση συνιστά αποτελεσματικό και ανάλογο μέτρο, το οποίο μπορεί να παράσχει στις εν λόγω αρχές, αφενός, τη δυνατότητα ελέγχου της τηρήσεως της ρυθμίσεως του κράτους μέλους υποδοχής επί κοινωνικών και μισθολογικών θεμάτων κατά τη διάρκεια της αποσπάσεως, λαμβάνοντας υπόψη τις υποχρεώσεις που ήδη υπέχει ο συγκεκριμένος εργοδότης δυνάμει των εφαρμοστέων στο κράτος μέλος προελεύσεως κανόνων του δικαίου κοινωνικής ασφαλίσεως, και, αφετέρου, τη δυνατότητα καταπολεμήσεως της απάτης (βλ., συναφώς, απόφαση dos Santos Palhota κ.λπ., EU:C:2010:589, σκέψεις 51, 53 και 54 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 72 Όπως επισημαίνει η Βελγική Κυβέρνηση, η επίμαχη εθνική ρύθμιση, στο μέτρο που αφορά τον έλεγχο της υποχρεώσεως δηλώσεως η οποία βαρύνει τον εργοδότη εργαζομένων προσωρινώς αποσπασμένων στο βελγικό έδαφος, μπορεί να θεωρηθεί ότι απορρέει από την εν λόγω υποχρέωση και ότι είναι αναγκαία για την επίτευξη των σκοπών που επιδιώκει το σύστημα Limosa.
- 73 Μπορεί, επίσης, να υπομνησθεί ότι η επιβολή κυρώσεων, συμπεριλαμβανομένων των ποινικών κυρώσεων, μπορεί να θεωρηθεί αναγκαία για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής τηρήσεως εθνικής ρυθμίσεως, υπό την προϋπόθεση εντούτοις ότι η φύση και το ύψος της επιβαλλομένης κυρώσεως είναι σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση ανάλογα προς τη σοβαρότητα της παραβάσεως την οποία αφορά (βλ., συναφώς, αποφάσεις Λουλουδάκης, C-262/99, EU:C:2001:407, σκέψεις 69 και 70, καθώς και Επιτροπή κατά Ελλάδας, C-156/04, EU:C:2007:316, σκέψη 72).
- 74 Εκ των ανωτέρω στοιχείων προκύπτει ότι η επίμαχη εθνική ρύθμιση μπορεί να θεωρηθεί ανάλογη προς τους σκοπούς που επισήμαναν το αιτούν δικαστήριο και η Βελγική Κυβέρνηση, γεγονός το οποίο εναπόκειται εντούτοις στο εθνικό δικαστήριο να διακριβώσει.
- 75 Κατόπιν του συνόλου των προεκτεθέντων, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 56 ΣΛΕΕ και 57 ΣΛΕΕ έχουν την έννοια ότι δεν αντιτίθενται σε ρύθμιση κράτους μέλους, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, δυνάμει της οποίας ο αποδέκτης υπηρεσιών παρεχομένων από τους αποσπασμένους μισθωτούς ενός παρόχου υπηρεσιών, ο οποίος είναι εγκατεστημένος σε άλλο κράτος μέλος, οφείλει να δηλώσει στις αρμόδιες αρχές, πριν από την έναρξη απασχολήσεως των εργαζομένων αυτών, τα στοιχεία ταυτοποίησής τους, όταν οι ίδιοι δεν είναι σε θέση να προσκομίσουν την απόδειξη της δηλώσεως στην οποία έπρεπε να προβεί ο εργοδότης τους ενώπιον των αρμοδίων αρχών του εν λόγω κράτους μέλους υποδοχής πριν από την έναρξη παροχής της συγκεκριμένης υπηρεσίας, καθόσον η ρύθμιση αυτή μπορεί να δικαιολογηθεί από επιτακτικό λόγο γενικού συμφέροντος, όπως η προστασία των εργαζομένων ή η καταπολέμηση της απάτης στον τομέα της κοινωνικής νομοθεσίας, υπό την προϋπόθεση ότι αποδεικνύεται ότι είναι πρόσφορη να διασφαλίσει την επίτευξη του ή των νομίμως επιδιωκόμενων σκοπών και ότι δεν βαίνει πέραν του αναγκαίου για την επίτευξη των σκοπών αυτών μέτρου, γεγονός το οποίο εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να διακριβώσει.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 76 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαινεται:

Τα άρθρα 56 ΣΛΕΕ και 57 ΣΛΕΕ έχουν την έννοια ότι δεν αντιτίθενται σε ρύθμιση κράτους μέλους, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, δυνάμει της οποίας ο αποδέκτης υπηρεσιών παρεχομένων από τους αποσπασμένους μισθωτούς ενός παρόχου υπηρεσιών, ο οποίος είναι εγκατεστημένος σε άλλο κράτος μέλος, οφείλει να δηλώσει στις αρμόδιες αρχές, πριν από την έναρξη απασχολήσεως των εργαζομένων αυτών, τα στοιχεία ταυτοποίησής τους, όταν οι ίδιοι δεν είναι σε θέση να προσκομίσουν την απόδειξη της δηλώσεως στην οποία έπρεπε να προβεί ο εργοδότης τους ενώπιον των αρμοδίων αρχών του εν λόγω κράτους μέλους υποδοχής πριν από την έναρξη παροχής της συγκεκριμένης υπηρεσίας, καθόσον η ρύθμιση αυτή μπορεί να δικαιολογηθεί από επιτακτικό λόγο γενικού συμφέροντος, όπως η προστασία των εργαζομένων ή η καταπολέμηση της απάτης στον τομέα της κοινωνικής νομοθεσίας, υπό την προϋπόθεση ότι αποδεικνύεται ότι είναι πρόσφορη να διασφαλίσει την επίτευξη του ή των νομίμως επιδιωκόμενων σκοπών και ότι δεν βαίνει πέραν του αναγκαίου για την επίτευξη των σκοπών αυτών μέτρου, γεγονός το οποίο εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να διακριβώσει.

(υπογραφές)